

بہ نام خدا

سازمان بورس و اوراق بہادار
SECURITIES & EXCHANGE ORGANIZATION

مدیریت پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی

اهداف و اصول مقررات اوراق بہادار

تہیہ کنندگان: محسن صادقی

اهداف و اصول مقررات اوراق بهادار

Objectives and Principles of Securities Regulation

Iosco, June ۲۰۱۰

این گزارش که در سال ۲۰۱۰ توسط سازمان بین‌المللی کمیسیون‌های اوراق بهادار (IOSCO) ارائه شده است، سی و هشت اصل مقررات اوراق بهادار، که مبتنی بر سه هدف مقررات اوراق بهادار هستند را ارائه می‌نماید. این مجموعه، به عنوان راهنمای کاملی برای نهادهای ناظر بازار اوراق بهادار است.

محسن صادقی؛ کارشناس مدیریت پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی

الف) اهداف مقررات اوراق بهادار^۱

- ۱- حمایت از سرمایه‌گذاران^۱
- ۲- اطمینان یافتن از کارآ^۲، منصفانه^۳ و شفاف بودن^۴ بازارها
- ۳- کاهش ریسک سیستمی^۵

^۱ Protecting Investors

^۲ Efficient

^۳ Fair

^۴ Transparent

^۵ Systemic Risk

ب) اصول مقررات اوراق بهادار^۱

اصول تعیین شده باید به طور عملی و در چارچوب قانونی موجود بکار گرفته شود تا اهداف سه گانه توصیف شده تحقق یابد. این اصول در نه مقوله طبقه بندی می شوند که در ادامه می آید:

بخش اول: اصول مربوط به ناظر^۲

- ۱- مسئولیت های ناظر باید شفاف باشد و به طور عینی بیان شده باشد؛
- ۲- ناظر باید از نظر عملکردی مستقل باشد و در مقابل عملکرد و قدرت خود پاسخگو باشد؛
- ۳- ناظر باید دارای قدرت کافی، منابع و ظرفیت های مناسب برای اجرای وظایف و اعمال قدرت خود را داشته باشد؛
- ۴- ناظر باید فرآیندهای مقرراتی پایدار و شفاف را به تصویب برساند؛
- ۵- کارکنان ناظر باید بالاترین استانداردهای حرفه ای، شامل استانداردهای متناسب محرمانه بودن^۳، را رعایت کنند؛
- ۶- ناظر باید متناسب با اختیارات خود، فرآیندهایی را برای نظارت، حذف و مدیریت ریسک سیستمی داشته باشد و یا در این فرآیندها مشارکت داشته باشد؛
- ۷- ناظر باید فرآیندهایی را برای بازنگری حوزه مقررات نظارتی داشته باشد یا در این فرآیندها مشارکت کند؛
- ۸- ناظر باید اطمینان حاصل نماید که تضاد منافع و همراهی نبودن انگیزه ها اجتناب می شود، حذف می شود، افشا می گردد و یا در غیر این صورت مدیریت می شود؛

بخش دوم: اصول مربوط به خودتنظیم گری^۴

- ۹- در جایی که سیستم نظارتی از نهادهای خودانتظام، که مسئولیت نظارت مستقیم بر محدوده خاص خود را دارند، استفاده می کند، چنین نهادهای خودانتظامی باید تحت نظارت ناظر باشند و در جایی که قدرت خود را اعمال می کنند و یا مسئولیت های خود را تفویض می کنند، استانداردهای انصاف^۵ و محرمانه بودن را رعایت کنند.

^۱ Regulator

^۲ Standards of Confidentiality

^۳ Principles for Self Regulation

^۴ Fairness

بخش سوم: اصول مربوط به اجرای مقررات اوراق بهادار^{۱۰} (الزامات اجرایی)

۱۰- ناظر باید قدرت لازم برای بازرسی گسترده^{۱۱}، بازجویی و تجسس^{۱۲} و پایش^{۱۳} را داشته باشد؛

۱۱- ناشر باید قدرت اجرایی^{۱۴} گسترده داشته باشد؛

۱۲- سیستم نظارت باید نسبت به استفاده موثر و موثق از بازرسی، تجسس و پایش و قدرت اجرایی و بکارگیری یک برنامه الزام‌کننده^{۱۵} موثر اطمینان حاصل نماید.

بخش چهارم: اصول مربوط به همکاری در نظارت

۱۳- ناظر باید اختیار به اشتراک گذاشتن اطلاعات عمومی و غیرعمومی را با طرف‌های^{۱۶} خارجی و داخلی خود را داشته باشد.

۱۴- ناظر باید مکانیزم‌هایی را برای به اشتراک گذاشتن اطلاعات ایجاد کند که تعیین کند که چه موقع اطلاعات عمومی و غیرعمومی را با طرف‌های مقابل داخلی و خارجی خود به اشتراک بگذارد.

۱۵- سیستم نظارتی باید اجازه مساعدت به ناظران خارجی، که نیاز به پرس و جو در مورد ادای وظایف و اعمال قدرت خود دارند، را بدهد.

بخش پنجم: اصول مربوط به ناشران

۱۶- باید افشای کامل و صحیح و به موقع نتایج مالی ریسک‌ها و سایر اطلاعاتی که برای تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران مهم است، وجود داشته باشد.

۱۷- باید به شیوه منصفانه و عادلانه با دارنگان اوراق بهادار یک شرکت، برخورد شود؛

۱۸- استانداردهای حسابداری که ناشران برای تهیه صورت‌های مالی استفاده می‌کنند باید دارای کیفیت بالا و قابل قبول در سطح بین‌المللی باشند؛

^{۱۰} Principles for Enforcement of securities Regulation

^{۱۱} Comprehensive inspection

^{۱۲} Investigation

^{۱۳} Surveillance

^{۱۴} Enforcement Power

^{۱۵} Compliance Program

^{۱۶} Counterparts

بخش ششم: اصول مربوط به حسابرسان، موسسه‌های رتبه‌بندی اعتباری و سایر فراهم‌کنندگان خدمات

اطلاعاتی

- ۱۹- حسابرسان باید تحت سطوح کافی نظارت قرار بگیرند؛
- ۲۰- حسابرسان باید از ناشری که حسابرسی آن را بر عهده دارند، مستقل باشند؛
- ۲۱- استانداردهای حسابرسی باید دارای کیفیت بالا و قابل قبول در سطح بین‌المللی باشد؛
- ۲۲- موسسه‌های رتبه‌بندی اعتباری باید تحت نظارت کافی باشند. سیستم نظارتی باید اطمینان بدهد که موسسه‌های رتبه‌بندی اعتباری که رتبه آنها برای اهداف نظارتی استفاده می‌شود ملزم به ثبت شدن و تحت نظارت مستمر باشند؛
- ۲۳- سایر موسسه‌هایی که خدمات ارزشیابی یا تحلیلی را به سرمایه‌گذاران ارائه می‌کنند، باید متناسب با تاثیری که فعالیت‌های آنها بر بازار دارد، یا درجه‌ای که سیستم نظارتی به آنها متکی است، تحت نظارت و مقررات باشند؛

بخش هفتم: اصول مربوط به طرح‌های سرمایه‌گذاری جمعی^{۱۷}

- ۲۴- سیستم نظارتی باید استانداردهایی را برای صلاحیت^{۱۸}، راهبری^{۱۹}، سازماندهی و اقدامات عملیاتی کسانی که می‌خواهد طرح‌های سرمایه‌گذاری جمعی را بازاریابی کنند و یا عملیاتی نمایند، تعیین کند؛
- ۲۵- سیستم نظارتی باید قوانینی را برای اداره شکل حقوقی و ساختار طرح‌های سرمایه‌گذاری جمعی و تفکیک و حمایت از دارایی‌های مشتریان آنها داشته باشد؛
- ۲۶- مقررات باید افشای اطلاعاتی را که برای ارزیابی مناسب بودن یک طرح سرمایه‌گذاری جمعی و ارزشیابی منافع سرمایه‌گذاری در آن برای یک سرمایه‌گذار خاص ضروری است را، چنانچه برای ناشران مشخص شده، الزام نماید؛
- ۲۷- مقررات باید اطمینان بدهد که مبنای مناسب و افشاشده‌ای برای ارزشیابی و قیمت‌گذاری و بازخرید^{۲۰} واحدهای سرمایه‌گذاری در یک طرح سرمایه‌گذاری جمعی وجود دارد؛
- ۲۸- مقررات باید اطمینان بدهد که صندوق‌های پوششی^{۲۱} و یا مدیران/مشاوران صندوق‌های پوششی تحت نظارت کافی باشند؛

^{۱۷} Collective Investment Scheme

^{۱۸} Eligibility

^{۱۹} Governance

^{۲۰} Redemption

^{۲۱} Hedge Funds

بخش هشتم: اصول مربوط به واسطه‌های بازار^{۲۲}

- ۲۹- مقررات باید استانداردهای حداقلی ثبت را برای واسطه‌های بازار فراهم نماید؛
- ۳۰- باید برای واسطه‌های بازار، سرمایه اولیه و مستمر و سایر الزامات احتیاطی که منعکس‌کننده ریسکی که متحمل می‌شوند، وجود داشته باشد؛
- ۳۱- واسطه‌های بازار باید ملزم به استقرار یک حوزه وظیفه‌ای داخلی باشند که سازگاری با استانداردها را در درون سازمان و اقدامات عملیاتی با هدف حمایت از منافع مشتریان و دارایی‌های آنها اجرا نماید و مدیریت مناسب ریسک که از طریق آن مدیریت واسطه مسئولیت اولیه را برای این موضوعات بپذیرد را تضمین نماید؛
- ۳۲- باید رویه‌هایی برای رسیدگی کردن به ورشکستگی واسطه‌ها، در راستای حداقل کردن زیان‌ها و خسارت‌های سرمایه‌گذاران و جلوگیری از ریسک سیستمی، وجود داشته باشد؛

بخش نهم: اصول مربوط به بازارهای ثانویه

- ۳۳- ایجاد سیستم‌های معاملاتی شامل بورس‌های اوراق بهادار، باید مشروط به تفویض نظارت باشند؛
- ۳۴- باید نظارت مستمر بر روی بورس‌ها و سیستم‌های معاملاتی وجود داشته باشد. هدف این نظارت اطمینان بخشیدن از بی‌نقص بودن معاملات است که از طریق مقررات منصفانه و عادلانه، که بین تقاضاهای مشارکت‌کنندگان مختلف بازار تعادل مناسب ایجاد می‌کند، حفظ می‌شود.
- ۳۵- مقررات باید شفافیت معاملات را افزایش دهد؛
- ۳۶- مقررات باید بکار گرفته شود تا دستکاری‌ها و سایر فعالیت‌های غیرمنصفانه معاملاتی را شناسایی نماید و از آنها جلوگیری نمایند؛
- ۳۷- مقررات باید تضمین مدیریت مناسب خطرات بزرگ، ریسک نکول^{۲۳} و اختلال بازار^{۲۴} را هدفگذاری نماید؛
- ۳۸- سیستم‌های تسویه اوراق بهادار^{۲۵} و طرف‌های مقابل مرکزی^{۲۶} باید تحت الزامات نظارتی و تنظیمی باشند، که جهت اطمینان بخشیدن نسبت به اینکه منصفانه، موثر و کارآ هستند و ریسک سیستمی را کاهش می‌دهند، بکار گرفته می‌شوند.

^{۲۲} Market Intermediaries

^{۲۳} Default Risk

^{۲۴} Market Disruption

^{۲۵} Securities settlement Systems

